

Näringsutskottets yttrande 2025/26:NU4y

Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2025

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 25 mars 2026 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2025/26:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2025. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

I detta yttrande redovisar näringsutskottet sina överväganden i fråga om behandlingen av de riksdagsskrivelser som faller inom utskottets beredningsområde. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller vilka riksdagsskrivelser som är att betrakta som slutbehandlade eller inte. När det gäller tillkännagivandena om handel med sälprodukter vill dock utskottet understryka vikten av ett mer aktivt och resultatinriktat agerande.

I yttrandet finns 4 avvikande meningar (S, M, V, C, KD, MP, L)

Utskottets överväganden

Riksdagens skrivelse till regeringen – åtgärder under 2025

Skrivelsen

I skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2025 (skr. 2025/26:75) lämnar regeringen bl.a. en redovisning av vilka åtgärder den har vidtagit med anledning av de riksdagsskrivelser som överlämnats till regeringen. Redovisningen omfattar huvudsakligen åtgärder under tiden den 1 januari–31 december 2025. Inom näringsutskottets beredningsområde finns totalt 35 riksdagsskrivelser redovisade, varav 24 anges som slutbehandlade och resterande 11 som inte slutbehandlade. Av de 35 riksdagsskrivelserna innehåller 12 skrivelser totalt 15 tillkännagivanden. Regeringen bedömer i skrivelsen att 5 av dessa tillkännagivanden är att anse som slutbehandlade, medan 10 tillkännagivanden inte anses vara slutbehandlade.

Tabell 1 Tillkännagivanden som anses vara slutbehandlade

Dep.	Tillkännagivande	Bet.	Rskr.
KN17	Småskalig vattenkraft	2019/20:NU14	2019/20:221
KN18	Digital samverkan	2019/20:NU16	2018/19:287
KN18	Solnedgångsklausuler	2019/20:NU16	2018/19:287
KN27	Värmande om vattenkraft	2021/22:NU13	2021/22:131
KN32	Solnedgångsklausuler	2021/22:NU15	2021/22:214

Tabell 2 Tillkännagivanden som inte anses vara slutbehandlade

Dep.	Tillkännagivande	Bet.	Rskr.
LI28	Handel med sälprodukter	2019/20:NU15	2019/20:222
Fi16	Kortare handläggningstider	2020/21:NU30	2020/21:321
Fi16	Särskilda straffbestämmelser	2019/20:NU30	2020/21:321
Fi16	Proportionalitet vid avstämning och återkrav	2020/21:NU30	2020/21:321
Fi19	Effekter av försenat eller uteblivet stöd	2021/22:NU6	2021/22:16
KN27	Uppföljning och utvärdering	2021/22:NU13	2021/22:131
KN29	Kostnader i mål om patent	2021/22:NU16	2021/22:191
Ju107	Myndigheternas roll i tillståndsprocesserna	2021/22:NU22	2021/22:440
LI55	Handel med sälprodukter	2023/24:NU13	2023/24:153
KN28	Kontaktförbud vid handel med järn- och metallavfall	2024/25:NU17	2024/25:179

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Tillkännagivanden om vattenkraften
- Tillkännagivanden om handel med sälprodukter
- Övrigt om skrivelsen.

Tillkännagivanden om vattenkraften

Som redogjorts för i det föregående lämnar regeringen i skrivelsen en redogörelse för vilka åtgärder den har vidtagit med anledning av 35 riksdagsskrivelser inom utskottets beredningsområde. Utskottet vill med anledning av redovisningen av tillkännagivandena om småskalig vattenkraft (KN17) och om värnande av vattenkraften (KN27) anföra följande.

Utskottet kan konstatera att dessa två tillkännagivanden tidigare har redovisats som slutbehandlade i budgetpropositionen för 2026 och att riksdagen då inte hade några invändningar mot regeringens bedömningar (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20 Klimat, miljö och natur, bet. 2025/26:MU1). Utskottet noterar att inga av riksdagens partier hade några invändningar mot den redovisning som då lämnades eller framförde någon avvikande uppfattning i förhållande till regeringens bedömning att tillkännagivandena var slutbehandlade. Att nu framföra invändningar mot regeringens redovisning ser utskottet därmed som aningen märkligt. Utskottet delar fortfarande regeringens bedömning att tillkännagivandena om småskalig vattenkraft (KN17) och värnande om vattenkraften (KN27) kan anses vara slutbehandlade utifrån de åtgärder och beslut som regeringen har vidtagit, bl.a. uppdrag till berörda myndigheter att analysera vattenkraftens nyttor, uppföljning av arbetet med moderna miljövillkor, översyn av normsättningen inom vattenförvaltningen samt genomförda och aviserade förändringar i regelverket och beslutsprocesserna.

Tillkännagivanden om handel med sälprodukter

När det gäller tillkännagivandena om handel med sälprodukter (LI28 och LI55) noterar utskottet att regeringen ännu inte anser att de är slutbehandlade. Utskottet noterar även att regeringen i skrivelsen konstaterar att den har vidtagit vissa åtgärder inom ramen för EU-arbetet, bl.a. genom att lyfta frågan i rådsarbetsgrupper, delta i kommissionens konsultationer samt initiera samarbete med andra medlemsstater i syfte att påverka regelverket. Utskottet anser att detta emellertid inte är tillräckligt. De åtgärder som redovisas präglas i stor utsträckning av en något passiv och avvaktande hållning. Regeringen har själv framhållit att möjligheterna att få till stånd förändringar i nuläget bedöms som små, vilket tyder på en begränsad ambitionsnivå i det fortsatta arbetet. Samtidigt hänvisas i hög grad till pågående processer inom EU, såsom

kommissionens utvärdering av regelverket, utan att regeringen tydligt redovisar några mer långtgående initiativ eller strategier för att faktiskt driva frågan framåt. Mot denna bakgrund anser utskottet att det finns skäl att understryka vikten av ett mer aktivt och resultatintriktat agerande. Frågan om handel med sälprodukter har betydelse såväl ur ett näringspolitiskt perspektiv som för förvaltningen av sälbestånden och kustnära verksamheter. Att enbart följa pågående EU-processer och vid enstaka tillfällen lyfta frågan är inte tillräckligt. Regeringen bör därför intensifiera sitt arbete i syfte att redovisa konkreta resultat av sina insatser.

Övrigt om skrivelsen

När det gäller övriga tillkännagivanden anger regeringen att tre av dessa är slutbehandlade. Utskottet konstaterar att tillkännagivandena om digital samverkan (KN18), solnedgångsklausuler (KN18) och solnedgångsklausuler (KN32) tidigare har redovisats som slutbehandlade i budgetpropositionen för 2026 och att riksdagen då inte hade några invändningar mot regeringens bedömningar (prop. 2025/26.1 utg.omr. 24 Näringsliv, bet. 2025/26:NU1). Inte heller när det gäller redovisningen av regeringens hantering av övriga tillkännagivanden gör utskottet någon annan bedömning än regeringen.

När det gäller regeringens hantering av övriga riksdagsskrivelser, dvs. riksdagsskrivelser som inte avser tillkännagivanden, vill utskottet anföra följande. Utskottet noterar att flera av dem gäller företag med statligt ägande såsom AB Svensk Bilprovning (Fi2), Lernia AB (Fi4) och AB Göta kanalbolag (Fi8). När det gäller statens ägande av AB Svensk Bilprovning och Lernia AB konstaterar utskottet att staten inte längre äger några aktier i respektive aktiebolag och att regeringen redogjorde för slutredovisningen av försäljningen av AB Svensk Bilprovning och Lernia AB i skrivelsen 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2024/25:140 s. 7). Utskottet gör, oaktat inställning till vilka företag som bör vara i statlig ägo, ingen annan bedömning än regeringen när det gäller vilka riksdagsskrivelser som är att betrakta som slutbehandlade eller inte. Vidare noterar utskottet den redovisning som regeringen lämnar om hanteringen av övriga riksdagsskrivelser. Utskottet gör inte heller i dessa fall någon annan bedömning än regeringen.

Stockholm den 5 maj 2026

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Anders Ådahl (C), Fredrik Olovsson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Monica Haider (S), Josef Fransson (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Eric Palmqvist (SD), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Camilla Brodin (KD), Johnny Svedin (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Avvikande meningar

1. Tillkännagivanden om vattenkraften (S, V, C)

Anders Ådahl (C), Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S) anför:

Vi delar inte regeringens bedömning att tillkännagivandena om småskalig vattenkraft och värnande om vattenkraften (KN17 och KN27) är tillgodosedda och därmed kan redovisas som slutbehandlade. Vi noterar att regeringen har vidtagit åtgärder i syfte att försöka säkerställa en mer ändamålsenlig tillämpning av regelverket och en förbättrad avvägning mellan miljökrav och vattenkraftens förutsättningar. Samtidigt utgör de åtgärder som regeringen redovisar i huvudsak förändringar i förordningar, uppdrag till myndigheter samt pågående eller aviserade lagstiftningsinitiativ. Dessa insatser är i flera fall av förberedande karaktär eller ännu inte genomförda fullt ut. Exempelvis har uppdraget att se över tillämpningen av EU-rättsliga krav i Natura 2000-områden ännu inte redovisats. Därtill noterar vi att regeringen överlämnade propositionen Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning (prop. 2025/26:202) till riksdagen i mars 2026. Vi menar att det vore lämpligt att avvakta miljö- och jordbruksutskottets beredning och riksdagens beslut innan tillkännagivandena redovisas som slutbehandlat, och det faktum att de föreslagna lagändringarna vid tidpunkten för bedömningen inte har trätt i kraft.

Vidare innebär förändringarna i vattenförvaltningsförordningen och angränsande regelverk främst justeringar av definitioner och processer. Det saknas emellertid tillräckliga belegg för att dessa förändringar i praktiken säkerställer de långsiktiga och förutsebara villkor som tillkännagivandena syftar till att uppnå för den småskaliga vattenkraften. Att tillföra ytterligare kompetens till vattendelegationerna och att ge myndigheter ett utökat stödjande uppdrag är i sig positiva åtgärder, men de utgör inte garantier för att tillämpningen blir enhetlig eller att konsekvenserna för berörda verksamheter blir proportionerliga.

2. Tillkännagivanden om vattenkraften (MP)

Katarina Luhr (MP) anför:

Jag delar regeringen bedömning att tillkännagivandena om vattenkraften är slutbehandlade. Samtidigt finns det skäl att framhålla följande i fråga om den politiska inriktningen för vattenkraften. Jag anser att regeringens politik under senare tid inneburit en tydlig förskjutning bort från den grundläggande avvägning som tidigare låg till grund för arbetet med vattenkraftens miljöanpassning. Den nationella planen för moderna miljövillkor byggde på en balans mellan elsystemets behov och behovet av att förbättra vattenmiljön.

Jag konstaterar att regeringen i flera avseenden har frångått denna balans. Genom genomförda förordningsändringar och aviserade lagändringar har förutsättningarna för miljöanpassning försämrats, samtidigt som möjligheten att sänka miljökrav och klassificera vattenförekomster som kraftigt modifierade har förstärkts. Detta riskerar att leda till att miljökrav i praktiken urholkas, även i områden med höga naturvärden.

Vidare vill jag framhålla att det är fullt möjligt att utveckla vattenkraftens bidrag till energisystemet samtidigt som miljökraven upprätthålls och stärks. De större vattenkraftverken står för den helt dominerande delen av elproduktionen och effektbidraget, medan de minsta anläggningarna endast bidrar marginellt till elsystemet men likväl kan ha betydande påverkan på lokala ekosystem. I stället för att stärka förutsättningarna för en samlad och effektiv miljöanpassning har regeringen i flera delar valt att försvaga regelverket och därmed riskerat att försämra vattenmiljön.

Även om regeringens åtgärder inte tillräckligt svarar mot tillkännagivandenas intentioner och att tillkännagivandena inte kan betraktas som tillgodosedda anser jag ändå att de bör ses som slutbehandlade.

3. Tillkännagivanden om handel med sälprodukter (M, KD, L)

Jesper Skalberg Karlsson (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Kjell Jansson (M), Camilla Brodin (KD) och Louise Eklund (L) anför:

Som framgår av skrivelsen har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder i syfte att påverka EU:s regelverk om handel med sälprodukter. Arbetet har bedrivits såväl genom deltagande i kommissionens konsultationer som genom kontakter med kommissionen på både politisk nivå och tjänstemannanivå. Därutöver har regeringen etablerat ett samarbete med andra medlemsstater, såsom Finland och Estland, för att gemensamt verka för förändringar av regelverket. Vi delar därför inte uppfattningen att regeringen inte gör tillräckligt. Därtill bör det understrykas att frågan om handel med sälprodukter regleras på EU-nivå. Förutsättningarna att åstadkomma förändringar är därmed beroende av processer inom EU och av kommissionens pågående utvärdering av regelverket. Regeringens arbete behöver därför bedrivas inom ramen för dessa institutionella förutsättningar. Att invänta resultatet av kommissionens utvärdering och föra fram svenska ståndpunkter i relevanta forum är i detta sammanhang ett ändamålsenligt och realistiskt tillvägagångssätt. Mot denna bakgrund framstår det inte som välgrundat att beskriva regeringens agerande som passivt. Tvärtom har regeringen agerat i de forum där frågan kan påverkas och även tagit initiativ till samarbete med likasinnade medlemsstater.

4. Tillkännagivanden om handel med sälprodukter (MP)

Katarina Luhr (MP) anför:

Min uppfattning är att den nu gällande lagstiftningen motverkar storskalig säljakt för pälsarnas skull och att den därmed fyller en viktig funktion. Jag

delar därför inte uppfattningen att det bör vidtas ytterligare åtgärder i syfte att möjliggöra handel med sälprodukter. Tvärtom bör regeringens arbete inriktas på att upprätthålla och värna det gällande regelverket inom EU. EU:s förordning om handel med sälprodukter har tillkommit i syfte att säkerställa höga djurskyddsstandarder och att möta etiska betänkligheter kring jakt på säl. Kommissionen har, inom ramen för uppföljning och utvärdering av regelverket, konstaterat att bestämmelserna ska prövas mot sina mål, inklusive deras inverkan på djurskydd, socioekonomiska effekter och påverkan på sälbestånden. Detta understryker vikten av att förändringar av regelverket föregås av noggranna analyser och en helhetsbedömning på EU-nivå. Mot denna bakgrund är det enligt min mening inte ändamålsenligt att från svensk sida verka för att förbudet mot handel med sälprodukter ska hävas eller urholkas. Ett sådant agerande riskerar att motverka de grundläggande syften som regelverket vilar på, särskilt vad gäller djurskydd och etiska hänsyn. I stället bör regeringen verka för att befintlig lagstiftning upprätthålls och tillämpas konsekvent, samt avvakta resultaten av kommissionens pågående utvärdering.